

**Методичні рекомендації
щодо оформлення та обладнання навчального кабінету предмета
«Захист Вітчизни»
загальноосвітніх навчальних закладів**

Навчальний кабінет предмета «Захист Вітчизни» призначається для проведення навчальних теоретичних і позаурочних занять. Кабінет повинен відповідати вимогам Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів (затверджено наказом МОН України від 20.07.2004 р. № 601).

До обладнання кабінету слід включити наступне:

1. державними документами про освіту, нормативними документами;
2. стенди, що відображають зміст основних розділів навчального матеріалу

№ п/п	Назви стендів
1.	Військово-історичні, правові та політичні основи захисту Вітчизни
2.	Загальновійськова підготовка
3.	Вогнева підготовка
4.	Тактична підготовка
5.	Прикладна фізична підготовка
6.	Основи цивільного захисту
7.	Основи медико-санітарної підготовки

3. Плакати і таблиці:

№ п/п	Назви плакатів і таблиць
1.	Державний прапор України
2.	Державний гімн України
3.	Малий державний герб України
4.	Військова присяга
5.	Закон України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу»
6.	Структура Збройних Сил України

**ОБ'ЄКТИ НАВЧАЛЬНО - МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ ПРЕДМЕТА
«ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ»**

- **Кімната для зберігання зброї**, обладнується у загальноосвітніх навчальних закладах для зберігання навчальної зброї, пневматичних, малокаліберних гвинтівок і боєприпасів до них, навчальної техніки і військово-технічного майна.

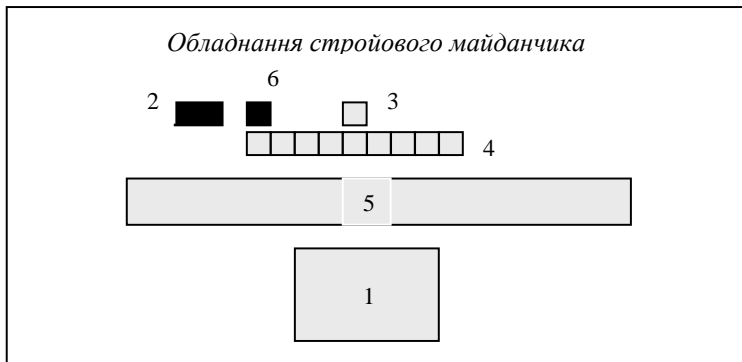
- **Стрілецький тир**, - це спеціально обладнане приміщення для стрільби з пневматичної і малокаліберної гвинтівки. У загальноосвітньому навчальному закладі під стрілецький тир обладнується будь-яке закрите приміщення, що відповідає вимогам безпеки, має спеціальне обладнання і за розмірами дозволяє виконувати вправи початкових і навчальних стрільб. Якщо такого приміщення

Кабінет захисту Вітчизни

немає, то виготовляється переносний кулеуловлювач, який дозволяє проводити вправи стрільб з пневматичної гвинтівки в кабінеті предмета, іншому місці, за умови неухильного дотримання правил проведення стрільб та вимог безпеки. Ділянка стрільб тиру включає (як і на військовому стрільбищі) вихідний рубіж, рубіж відкриття вогню та напрямок стрільб довжиною до 25-30 м.

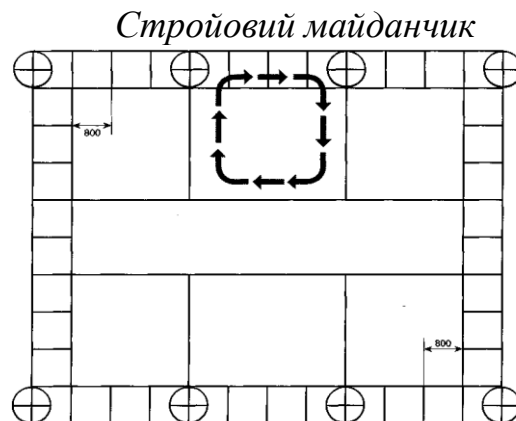
- **Стройовий майданчик**, для проведення:

- занять і змагань зі стройової підготовки;
- заходів з військово-патріотичного виховання учнів, урочистих заходів.

Обладнання:

- 1 – стройовий майданчик; 2 - стенд із малюнками зі Стройового статуту;
- 3 - місце для керівника занять; 4 - лінія для шиккування; 5 - смуга; 6 - флагшток.

Стройовий майданчик розміром 8 x 16 м для відпрацювання стройових прийомів учнями. Лінії, нанесені по периметру площадки з інтервалом 800 мм, призначено для відпрацювання руху стройовим кроком. Кола, нанесені по периметру площадки, - для відпрацювання стройового положення та поворотів на місці. Великі квадрати - для відпрацювання поворотів під час руху. Для навчальних закладів кількість великих квадратів у довжину площадки може бути зменшена до трьох. Усі лінії на плацу наносяться білою фарбою. Крім стройової площадки, на майданчику виділяється смуга (5) для проходження навчальних підрозділів урочистим маршем.

- **Навчальні місця для занять з вогневої підготовки**, складаються з місць для вогневих тренувань зі стрілецької зброї і мішенного поля. Місця тренувань вибираються і розгортаються на обмеженій ділянці місцевості, розгортаються у стрілецькому тирі або кабінеті предмета. На вказаних місцях виконуються розроблені викладачами підготовчі вправи, інші вогневі завдання, тому насиченість місць навчально-тренувальними засобами залежить від їх творчих здібностей.

Місця для вогневих тренувань:

1- виконання підготовчих вправ стрільби; 2- розвідка цілей; 3- визначення дальності до цілей та визначення вихідних даних для стрільби.

Для підготовки мішенного поля застосовуються мішені (макети), що подаються **додатком 3**. Розміри мішеней залежать від дальності до них, яка встановлюється умовами вправ стрільби. При зменшенні дальності на відповідну величину зменшуються розміри мішеней. Отже, не обов'язково готувати мішенне поле глибиною 200 м, щоб спостерігати за полем бою, виконувати підготовчі вправи для бойової стрільби з автомата. Наприклад, для ВБС з автомата дальність до ростової фігури № 8 (150x50 см) – 200 м. При зменшенні дальності у 10 разів розміри фігури № 8 – 15x5 см. Комп'ютерною графікою на листі формату А-4 розробляється вказаних розмірів і конфігурації ростова фігура. У такий спосіб готується комплект мішеней для підготовчих вправ стрільби, виконання нормативу «Спостереження за полем бою», тактичних завдань військової тактичної гри.

Під час підготовки мішеневого поля дотримуються також наступних правил:

- мішені встановлюють вертикально, на рівні поверхні землі (без просвіту);
- мішені фарбують одним кольором під фон навколишньої місцевості, при цьому видимість мішеней та її контури повинні забезпечувати ведення по них прицільного вогню;
- площина мішеней повинна бути перпендикулярна до площини (напрямку) стрільби з місця відкриття вогню по них;
- дальності до цілей, що зазначені в умовах вправ, визначаються від місця перебування того, хто стріляє;
- усі цілі розосереджуються по фронту, встановлювати їх у створі забороняється.

- **Навчальне місце «Днювальний роти»**, призначене для вивчення обов'язків днювального. Воно обладнується, як правило, навпроти вхідних дверей. Таке розміщення навчального місця дозволяє максимально наблизити навчально-виховний процес до реальних умов функціонування військового підрозділу.

Обладнання: тумбочка, телефон, нагрудний знак «ДНЮВАЛЬНИЙ РОТИ», макет багнет-ножа та стенд з документацією добового наряду роти. Документація добового наряду: інструкції чергового та днювального роти, у тому числі на випадок тривоги, збору й пожежної безпеки; розпорядок дня, список номерів телефонів пожежної команди й чергового частини; опис документів і майна; книга прийняття та здавання чергування; комплект військових статутів Збройних Сил

Крім того, обов'язково знаходяться: перелік типових команд і сигналів, які повинен подавати днювальний; список військовослужбовців роти, які проживають поза казармою; зразки форм одягу для ранкової фізичної зарядки; схема території, яка закріплена для прибирання; книги видачі зброї та боєприпасів, запису хворих, звільнених; комплект ключів від замків запалювання, люків бойових машин та дорожні листки на випадок тривоги – в опечатаній скриньці.

Інша інформація для удосконалення навчального місця – у Стройовому статуті Збройних Сил України.

- **Місце для метання ручних гранат**, - для відпрацювання першої та другої навчальних вправ з метання ручних гранат.

-- **Навчально-тренувальний комплекс**, - це обмежена ділянка місцевості з розгорнутими навчальними місцями для практичних занять і тренувань з основ військової справи. Ділянка вибирається в біля (навколо) навчального закладу, її розміри визначаються шляхом моделювання. Наприклад, для занять з тактичної підготовки ділянка поділяється на смуги (квадрати), в межах яких доведеться діяти навчальному підрозділу за комп'ютерними моделями бою.

- **Єдина смуга перешкод**, призначена для подолання горизонтальних і вертикальних перешкод індивідуально і в складі підрозділу, метання гранат на влучність. При відсутності смуги у навчальному закладі допускається проведення занять на місцевості, дообладнаній перешкодами і мішенями. Така місцевість повинна забезпечити подолання окремих природних, штучних перешкод (елементів смуги) висотою до 2 м різними способами (стрибки, перелітання), рух по вузькій опорі на незначній висоті (до 1 м), вистрибування із заглиблень, інші прийоми і дії.

Елементи смуги перешкод

1 - лінія початку смуги; 2 - ділянка швидкісного бігу довжиною 20 м; 3 - рів шириною угорі 2, 2.5 і 3 м, глибиною 1м; 4 - лабіринт довжиною 6 м, шириною - 2 м, висотою 1.1 м (кількість проходів - 10, ширина проходу - 0.5 м); 5 - паркан висотою - 2 м, товщиною 0.25 м, з похилою дошкою довжиною 3.2 м, шириною 0.25 - 0.3 м; 6 - зруйнований міст висотою 2 м, що складається з трьох відрізків (прямокутних балок 0.2 x 0.2 м): перший довжиною 2 м, другий - 3.8 м зі згином у 135 градусів (довжина від початку до згину - 1 м), третій - 3.8 м зі згином 135 градусів (довжина від початку до згину 2.8 м), розриви між відрізками балок 1 м на початку другого і третього відрізків балок і в кінці перешкоди - вертикальні драбини з трьома ступенями; 7 -зруйнована драбина шириною 2м (висота сходи 0.8; 1.2; 1.5 і 1.8 м, відстань між ними 1.2 м, біля високого сходи - нахилена драбина довжиною 2.3 м з чотирма сходами); 8 - стінка висотою 1.1 м, шириною 2.6 м і товщиною 0.4 м з двома проломами (нижній розміром 1x0.4 м розташований на рівні землі, верхній розміром 0.5x0.6 м на висоті 0.35м від землі з прилягаючою до неї площиною 1x2.6 м; 9 - колодязь і хід сполучення (глибина колодязя 1.5 м, площа перетину вгорі 1x1 м; у задній стінці колодязя щілина

Кабінет захисту Вітчизни

розміром 1x0.5 м, що сполучає колодязь з перекритим ходом сполучення глибиною 1.5 м, довжиною 8 м з одним згином; відстань від колодязя до траншеї по прямій - 6 м); 10 - траншея глибиною 1.5 м; 11 - бігова доріжка шириною 2 м.

- **Навчальне місце «Основи самозахисту»**, для навчання прийомам самозахисту в бою, що проводиться: - зі зброєю - на спеціальному майданчику із стаціонарними і переносними макетами живої сили та мішенями (плетінками), на обмеженій ділянці місцевості, на смузї перешкод;
- без зброї - на рівному трав'яному майданчику, спеціально підготовленій ямі з піском та тирсою або у спортивному залі (на килимі з матів).

- **Виносне навчальне обладнання**, - це навчальні стрілецькі прилади, що дозволяють викладачеві навчати стрільбі та виявляти помилки, що допускаються учнями. Вони звичайно включаються в комплект командирських ящиків (КЯ-56, КЯ-58, КЯ-73, КЯ-83). Окрім цих комплектів та іншого навчального обладнання, що поставляється, потребують виготовлення:

- комплекти мішеней для підготовчих вправ стрільб;
- комплект мішеней, тактичних знаків і позначок для тактико-стройових, тактичних занять і військової тактичної гри.